

N:o 32.

Ank. till Riksd. kansli den 18 maj 1909, kl. 10 f. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om rätt för Kungl. Maj:t att i visst fall förordna om omedelbar tillämpning af ifrågasatt förhöjd tull eller tillverknings-skatt.

I proposition n:o 84, som hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att, därest Kungl. Maj:t skulle besluta att för Riksdag, sammanträdande under år 1910, framlägga förslag om höjande af tull å kaffe, socker, tobak, vin eller spritvaror eller af tillverknings-skatt å brännvin eller socker, Kungl. Maj:t måtte äga att tillika förordna, att den ifrågasatta högre tullafgiften eller tillverknings-skatten skulle tillämpas, intill dess Riksdagens beslut i anledning af samma förslag kungjorts, under iakttagande af följande bestämmelser:

att, därest genom Riksdagens beslut tullafgiften eller tillverknings-skatten blefve bestämd lägre än Kungl. Maj:t föreslagit, den, som till följd af förordnande, hvarom nyss sagts, erlagt afgift eller skatt, skulle äga att återfå skillnaden mellan hvad han sålunda erlagt och det belopp, som skolat utgå efter förut gällande afgift eller skatt, eller, om den af Riksdagen bestämda afgiften eller skatten blefve högre, efter denna;

att förordnande, som här sagts, ej finge af Kungl. Maj:t meddelas å annan tid af år 1910, än då Riksdag vore samlad eller högst femton dagar före Riksdags början; samt

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 5 Saml. 1 Afd. 31 Häft. (N:o 32.)

att förslag i ämnet skulle föreläggas Riksdagen, därest förordnandet meddelats under riksdag, inom femton dagar efter det förordnandet meddelats, men eljest inom samma tid efter Riksdagens början.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t har chefen för finansdepartementet enligt propositionen bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 5 mars 1909 anfört följande:

»I enlighet med hemställan af chefen för justitiedepartementet har Eders Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit att till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning framlägga proposition med förslag till sådan ändring i § 60 regeringsformen, att i denna § skulle inflyta en bestämelse af följande lydelse:

'Har Konungen beslutit att för Riksdagen framlägga förslag om höjande af tull å kaffe, socker, tobak, vin eller spritvaror eller af tillverkningskatt å brännvin eller socker, må Konungen tillika förordna, att den ifrågasatta högre tullafgiften eller tillverkningskatten skall tillämpas, intill dess Riksdagens beslut i anledning af samma förslag kungjorts. Varder genom detta beslut tullafgiften eller tillverkningskatten bestämd lägre än Konungen föreslagit, äge den, som till följd af förordnande, hvarom nyss är sagdt, erlagt afgift eller skatt, att återfå skillnaden mellan hvad han sålunda erlagt och det belopp, som skolat utgå efter förut gällande afgift eller skatt, eller, om den af Riksdagen bestämda afgiften eller skatten är högre, efter denna. Förordnande, som här sägs, må ej af Konungen meddelas å annan tid, än då Riksdag är samlad eller högst femton dagar före Riksdags början; och skall förslag i ämnet föreläggas Riksdagen, därest förordnandet meddelats under riksdag, inom femton dagar efter det förordnandet meddelats, men eljest inom samma tid efter Riksdagens början.'

Syftemålet med den sålunda föreslagna grundlagsändringen är, på sätt framgår af det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll, att åstadkomma, det en beslutad förhöjd tull eller tillverkningskatt å vissa viktigare konsumtionsartiklar må såvidt möjligt i sin fulla utsträckning komma statsverket till godo och icke, såsom nu är förhållandet, kunna till större eller mindre del undandragas det allmänna i följd af en utöfver det normala ökad import eller uttagning från nederlag omedelbart före tull- eller skatteförhöjningens trädande i kraft. I fråga om den närmare motiveringen för förslaget anhåller jag få hänvisa till nyssnämnda statsrådsprotokoll.

Då denna proposition afser ändring af gällande grundlag och sålunda grundlagsenligt icke kan definitivt bifallas förr än vid den lagtima Riksdag, som, efter förrättade nya val i hela riket till Andra Kam-

maren, först sammanträder, måste ganska lång tid förflyta, innan det syftemål, som afses med den föreslagna lagändringen, kan vinnas. Det måste emellertid anses vara af vikt, att någon åtgärd vidtages i syfte att, jämväl för tiden intill dess grundlagsändringen kan vara genomförd, undanröja de olägenheter, för hvilkas afhjälpande förslaget är afsedt. För sådant ändamål torde ligga närmast till hands att provisoriskt använda samma förfaringssätt som det i propositionen omförmälda. Gifvetvis erfordras härför ett medgifvande af Riksdagen, hvilket torde böra gälla för ett år i sänder under samma villkor och bestämmelser, som de i förslaget intagna.»

Då departementschefen i sitt ofvan intagna anförande till statsrådsprotokollet i detta ärende, efter att hafva erinrat om den långa tid, som måste förflyta, innan den i proposition till innevarande års Riksdag föreslagna ändringen af § 60 regeringsformen kunde vara genomförd, framhållit, hurusom det vore af vikt att jämväl för nyssberörda tid de olägenheter blefve undanröjda, för hvilkas afhjälpande grundlagsändringsförslaget vore afsedt, vill det synas som om nu föreliggande proposition vore framlagd under förutsättning af bifall till berörda förslag om ändring af § 60 regeringsformen. Sedan emellertid numera sistnämnda förslag i följd af kamrarnas skiljaktiga beslut förfallit, torde den förutsättning hafva bortfallit, under hvilken föreliggande proposition afgifvits.

Vid sådant förhållande kunde utskottet inskränka sig till att, med hänvisning härtill, afstyrka bifall till sistberörda proposition.

Utskottet vill dock icke underlåta att gifva uttryck åt de betänkligheter af konstitutionell art, som vid behandlingen af föreliggande proposition inom utskottet uttalats. Det har nämligen satts i fråga, huruvida det kunde anses stå i full öfverensstämmelse med en rätt tolkning af § 60 regeringsformen, att Riksdagen, på sätt föreslagits, till Kungl. Maj:t för viss tid afstår en del af sin bestämmanderätt öfver bevillningarna.

I betraktande af det läge, hvori frågan, enligt hvad utskottet nyss angifvit, för närvarande befinner sig, har utskottet saknat anledning att underkasta nyssberörda konstitutionella fråga någon mera ingående undersökning.

Oafsedt hvad sålunda anförts äga, enligt bevillningsutskottets åsikt, de skäl, som konstitutionsutskottet i sitt betänkande anført emot grundlagsändringsförslaget, tillämpning, om än icke alla i samma grad, äfven gent emot den till bevillningsutskottet remitterade propositionen.

Utskottet.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition om rätt för Kungl. Maj:t att i visst fall förordna om omedelbar tillämpning af ifrågasatt tull eller tillverkningskatt icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 18 maj 1909.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herrar friherre *Beck-Friis*, *Hammarström* och *Trapp*, som ansett, att utskottets yttrande bort hafva följande lydelse:

Då departementschefen i sitt ofvan intagna anförande till statsrådsprotokollet i detta ärende, efter att hafva erinrat om den långa tid, som måste förflyta, innan den i proposition till innevarande års Riksdag föreslagna ändringen af § 60 regeringsformen kunde varda genomförd, framhållit, hurusom det vore af vikt, att jämväl för nyssberörda tid de olägenheter blefve undanröjda, för hvilkas afhjälpande grundlagsändringsförslaget vore afsedt, vill det synas, som om nu föreliggande proposition vore framlagd under förutsättning af bifall till berörda förslag om ändring af § 60 regeringsformen. Sedan numera sistnämnda förslag i följd af kamrarnas skiljaktiga beslut förfallit, torde därför kunna antagas, att den förutsättning bortfallit, under hvilken förevarande proposition afgifvits.

Men äfven om ett sådant formellt samband emellan de bägge propositionerna icke skulle föreligga, lärer det med hänsyn till den utgång, frågan om ändring af § 60 regeringsformen erhållit, få anses möta öfvervägande betänkligheter, att Riksdagen nu skulle, om också blott för begränsad tid, utan påvisade särskilda skäl afstå någon del af sin bestämmanderätt öfver bevillningarna.

På grund häraf hemställer utskottet,

att etc. (= utskottet);

samt af herr *Wester*.

Herrar *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra och *Schotte* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit, den förre på grund af arbete i annat utskott i behandlingen och den senare i den slutliga behandlingen af detta ärende inom utskottet.